

Wolf Fencing Team Belgium helpt particuliere veehouders met het 'wolfproof' maken van hun omheining.
Foto Diemer Vercayie

Alle hens aan dek voor een conflictarme samenleving tussen wolf en vee

TEKST NAOMI TERRIERE

Het is voor veel Belgen nog steeds moeilijk te geloven. Een roedel wolven in Vlaanderen en Wallonië. Het spreekt tot de verbeelding, zo'n familie wolven in je achtertuin. Ze schudden het wereldbeeld van menig burger door elkaar. 'Horen die dieren hier wel thuis?' Een vraag die de wolf door zijn aanwezigheid uiteraard zelf beantwoordt. Hij is 'noch engel, noch duivel', een fascinerende uitdaging die zich manifesteert in ons denken en in onze achtertuin. Gelukkig weet het Wolf Fencing Team wel raad met dat laatste.

▲ Een van de twee jaarlingen van de Limburgse roedel. Foto Eddy Ulenaers

De wolven in België doen aan gezinsuitbreiding. Zowel in Limburg als op de Hoge Venen kunnen we spreken van een echte roedel. In Vlaanderen mochten we reeds in 2020 vijf wolvenjongen verwelkomen waarvan er nu nog twee aanwezig zijn bij de ouders. Afgelopen lente kwamen daar opnieuw zes welpen bij. Dit brengt de Limburgse roedel op tien wolven. Aan de andere kant van de taalgrens kreeg het gevestigde wolvenkoppel dit jaar hun eerste drie nakomelingen. Zo heeft nu ook Wallonië een eerste wolvenroedel sinds meer dan 120 jaar. Heuglijk nieuws op vlak van natuurherstel. Maar samenleven met wolven brengt ook uitdagingen met zich mee. Er wordt nog steeds hard gewerkt aan het draagvlak voor de wolf in België en daarin spelen wolfwerende omheiningen een grote rol.

EEN SEIZOENSGEBONDEN SCHADEPATROON

Een dieetanalyse van de uitwerpselen van de wolven uit Limburg, uitgevoerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, onthulde een interessant eetpatroon. In september en oktober 2020 werd relatief meer vee aangetroffen in de uitwerpselen van de dieren. Dit komt overeen met de piek in aanvallen op onbeschermde vee in die maanden. De keuze van het Limburgse wolvenkoppel voor kleinvee in die periode is te wijten aan de leeftijd van hun jongen. In de herfst worden welpen afhankelijk van vast voedsel, maar beschikken ze nog niet over de capaciteiten om zelf op jacht te gaan. Dit resulteert dus in extra werk voor de ouders. Het ouderpaar kiest in dergelijke tijden voor eenvoudig te pakken prooien zoals

onbeschermd (klein)vee. Gelukkig kunnen we hier spreken van een seizoensgebonden fenomeen, want ree en everzwijn vertegenwoordigen buiten deze periode het overgrote deel van het wolvendieet.

BETER VOORKOMEN DAN GENEZEN

Met ook dit jaar de geboorte van een nieuwe generatie wolven, wordt een herfstgebonden toespitsing op onbeschermd vee in Limburg een voorspelbaar verschijnsel. Bovendien kan het wolvenkoppel rekenen op twee overblijvende jaarlingen die passen op de jongsten of met het ouderpaar mee op jacht gaan. Het Wolf Fencing Team Belgium (WFTB) deed daarom in september 2021 (opnieuw) een proactieve oproep naar veehouders om snel hun omheiningen wolfwerend te maken en zo schade te vermijden.

HULP OP MAAT

Het WFTB hielp sinds zijn start in 2019 reeds 180 veehouders (direct of indirect) met het wolfwerend maken van hun omheining. Niemand van hen ondervond nadien nog schade door wolven. Deze veehouders werden op verschillende manieren geholpen, afhankelijk van hun specifieke vragen en noden. De meeste veehouders hadden voldoende aan advies op maat, een kostenraming van de materialen en een uitvoeringsplan. De uitvoering deden ze meestal zelf. Maar zo'n 20 procent had graag een begeleiding van A tot Z, waarbij finaal een groep vrijwilligers de eigenlijke aanpassingen uitvoerde aan de omheining. De aanvragen kwamen grotendeels uit het zogenoemde risicogebied (een perimeter afgebakend door de Vlaamse overheid rond het wolventerritorium, waarbinnen subsidies verleend worden voor wolfwerende maatregelen). Vooral eigenaars van kleinvee (80 procent) dienden een aanvraag in. In de overige 20 procent van de aanvragen ging het om eigenaars van paarden en runderen.

VERSNELLING

De schadegevallen met pony's en jonge runderen in september 2021 deden het aantal aanvragen spectaculair toenemen. Op nog geen twee weken tijd kwamen meer dan 150 aanvragen binnen bij WFTB. Deze versnelling in het wolfwerend maken van omheiningen kan alleen maar toegejuicht worden, want het is de enige duurzame oplossing voor wolf én veehouder. In de afgelopen twee jaar werd nog maar circa 10 procent van de weilanden met

▲ In Wallonië kreeg het gevestigde wolvenkoppel in 2021 hun eerste welpen. Foto Pascal Ghiette

kwetsbaar vee in het risicogebied wolfwerend gemaakt.

Het WFTB bestaat nu uit een professioneel coördinerend team van vier personen en een veertigtal ervaren vrijwilligers. Deze vrijwilligers hebben een technische opleiding van het WFTB gevolgd of hebben ervaring opgebouwd op het terrein. Het WFTB werkt op moment van schrijven aan capaciteitsuitbreiding om alle veehouders binnen een redelijke termijn te kunnen helpen.

DE MISLEIDENDE TERM 'PROBLEEMWOLF'

Na twee jaar WFTB is één ding zeker: een wolfwerende omheining doet wat die moet doen. Jammer genoeg wordt er nog steeds kwistig omgesprongen met de misleidende term 'probleemwolf'. In het debat rond de wolf wordt zijn gedrag weleens in vraag gesteld. Kunnen we het doden van vee problematisch gedrag noemen? De Vlaamse overheid stelde eind 2020 een draaiboek rond probleemsituaties met wolven op, met grondige juridische en wetenschappelijke fundering. Het blijkt dan ook dat geen enkele Vlaamse wolf tot op heden onnatuurlijk of problematisch gedrag vertoont, wel natuurlijk gedrag dat resulteert in problematische situaties. Een wolf die zich meermaals vergrijpt aan onbeschermd vee is geen probleemwolf. Dat het geen evidentie is om samen te leven met de wolf, is duidelijk. Het aanpassen aan deze nieuwe situatie vraagt tijd en aandacht. Een investering die bovendien niet stopt wanneer de wolfwerende omheining er staat. Wolven zouden wolven niet zijn moesten ze de zwakke plekken in een wolfwerende

omheining (bijvoorbeeld een te lage elektrische spanning) niet uitbuiten. Daarom zet het WFTB ook in op waakzaamheid bij reeds geholpen veehouders. De controle en het onderhoud van omheiningen is van groot belang.

EEN BONDGENOOT IN DE WOLF

De oppervlakte van het territorium van de Limburgse roedel is nu zo'n 400 km² groot, wat in vergelijking met het gemiddelde Duitse wolventerritorium (200 km²), behoorlijk ruim is. In dit leefgebied duldt de roedel geen andere wolven. Een dergelijk groot territorium in Limburg kan daarom goed nieuws betekenen voor de veehouders. Een roedel beschermt zijn territorium, wat de kans verlaagt dat een nieuwe wolf zich vestigt. Zwervende wolven die een nieuw gebied verkennen, vallen vaker vee aan dan een gevestigde roedel. Het is dus beter om te leren samenleven met deze roedel. Als we collectief deze wolven kunnen 'aanleren' dat vee in dit gebied een pijnlijke of moeilijk te verkrijgen hap is, doen zij de rest.

NAOMI TERRIERE is op moment van schrijven Program Manager bij WWF-België en lid van het coördinerend team binnen het Wolf Fencing Team Belgium.

▲ Een wolfproof omheining houdt wolven buiten. Foto Anne Laure Geboes

▲ Wolf Fencing Team Belgium geeft advies, maar komt ook indien gewenst ter plaatse aanpassingen doen aan omheiningen. Foto Diemer Vercayie